

***Atlanti*, Istituto Internazionale di Scienze Archivistiche di Trieste e Maribor –
Archivio di Stato di Trieste, vol. 26, no. 1 i 2 (2016.), 209 + 303 str.**

I ove je godine izašlo 26. međunarodno izdanje revije za suvremenu arhivsku teoriju i praksu *Atlanti* (2016.) koje je izdao Međunarodni institut za arhivske znanosti Trst/Maribor (*International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor*) i Državni arhiv u Trstu (*Archivio di Stato di Trieste*). Dvobroj revije donosi četrdeset jedan referat s 26. Konferencije Međunarodnoga instituta za arhivističku znanost održane od 24. do 25. listopada 2016. u Trstu. Predavači su bili arhivisti i znanstvenici iz brojnih zemalja: Amerike, Mađarske, Rusije, Italije, Švicarske, Srbije, Bjelorusije, Slovenije, Engleske, Rumunjske, Južnoafričke Republike, Slovačke, Crne Gore, Njemačke, Turske, Austrije, Češke, Poljske, Španjolske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Hrvatske, Burkin Faso i Omana.

Revija *Atlanti* sastoji se od dvaju brojeva, vol. 26 (2016.) no. 1, koji obrađuje temu »Zaštita podataka (privatnost, osjetljivi podaci, pravna zaštita)« i sadrži 12 referata i vol. 26 (2016.) no. 2, čija je tema »Korištenje arhiva (znanstvena, pravna, javna upotreba, izložbe, publikacije, konferencije itd.)« koji sadrži 29 referata. Svaki je referat upotpunjen podacima o autoru, ključnim riječima, kratkim sadržajem i sažetkom na jeziku autora u izvornom obliku te na trima službenim jezicima časopisa: engleskom, talijanskom i slovenskom jeziku.

Prvi broj časopisa započinje pozdravnim riječima glavnoga i odgovornog urednika revije Petera Pavla Klasinca (Slovenija), zatim izvještajem bivšega generalnog tajnika Međunarodnoga arhivskog vijeća Charlesa Kecskemetija (Francuska) koji donosi kratke sažetke članaka predstavljenih na konferenciji Međunarodnoga instituta arhivskih znanosti Trst/Maribor 2015. i objavljenih u *Atlantima* 2015.

Uvod u konferenciju daje Peter Pavel Klasinc (direktor Međunarodnoga instituta arhivskih znanosti Trst/Maribor) na temu: »Arhivi – čuvari istine: između zaštite podataka i korištenja arhiva« (str. 29 – 46) koji ističe da se uloga arhiva mijenja. Javni arhivi i arhivisti moraju preuzeti ulogu aktivnih istraživača istine što znači da najprije moraju tražiti i naći dokumente koji otkrivaju istinu te ih vrednovati kao arhivsko gradivo. Zatim gradivo moraju preuzeti u arhiv, srediti ga, popisati i pravilno skrbiti o njemu. Arhivi kao čuvari istine moraju zaštititi povjerljive, osjetljive, pravne i druge podatke koji se nalaze u arhivskom gradivu te promišljeno regulirati njihovu uporabu za znanstvene, studentske, upravno-pravne, javne, publicističke i druge namjene.

Grazia Tatò izlaže na temu »Arhivi u oblacima« (49 – 53). U radu su predstavljeni principi koji su bili uvedeni u talijansko arhivsko zakonodavstvo 60-ih godina koji su se postupno oblikovali do 90-ih godina prošloga stoljeća, kad su ljudi počeli govoriti o privatnosti, povjerljivosti, pravu na zaborav osjetljivih i vrlo osjetljivih podataka.

Miroslav Novak u prilogu naslova »Klasična i nova paradigma vrednovanja osjetljivih podataka u arhivima« (55 – 63) govori o novim obrascima vrednovanja osjetljivih podataka

u arhivu. Novi se obrasci vrednovanja doduše nadograđuju na tradicionalnu praksu, ali im je svrha posebno zaštititi takvu vrstu osjetljive baze metapodataka.

Cristina Bianchi u radu »Arhivsko gradivo o ‘ukradenom djetinjstvu’: osjetljivo gradivo konačno popisano i otvoreno, ako još postoji...« (65 – 71) opisuje »švicarsku mračnu socijalnu povijest« i njezin utjecaj na reorganizaciju arhivskih fondova s namjerom pronalaska informacije o ljudima koji su bili pod prisilnim mjerama. Termin »ukradeno djetinjstvo« pojašnjava odnos švicarskih vlasti prema djeci bez roditelja ili djeci razvedenih roditelja koji su prisilno smješteni u domove ili u udomiteljske obitelji između 1800. i 1980. godine. Ta su djeca bila iskorištavana te su radila kao robovi u industrijskim poduzećima, na imanjima pa čak i u rudnicima. Švicarski parlament 2003. godine započinje istraživanje koja su to djeca bila zlostavljana.

Zdenka Semlič Rajh izlagala je na temu »Korisnici i postavljanje upita arhivskim podatkovnim zbirkama« (73 – 90). Slovenski arhivi koriste pristup popisanom arhivskom materijalu preko *online* dostupne baze podataka *Siranet*. Tu su dostupne velike količine podataka koje se redovito ažuriraju te se nadopunjavaju novim podacima.

Andrei Rybakou je u »Objavljivanje arhivskih dokumenata i arhivska znanost« (91 – 100) prikazao uporabu i objavu arhivskoga gradiva u Nacionalnom arhivskom fondu Republike Bjelorusije, koji je deponiran u državni arhiv. Prijašnjih su godina bjeloruski arhivi objavili više zbirke dokumenata nego što se uspjelo objaviti u 20. stoljeću.

Eleonore Alquier u radu naslova »Upravljanje podacima na Francuskom nacionalnom audiovizualnom Institutu (INA)« (101 – 108) govori o nastojanjima Instituta (INA) koji je otvoren 1974. godine da pohrani i čuva audiovizualnu ostavštinu nacionalne radiotelevizije (ORTF – francuska radiotelevizija). Masovna digitalizacija audiovizualne kolekcije 90-ih te prezentiranje javne internetske stranice 2006. godine samo su neki od koraka koje je Institut provodio, a koji su pridonijeli lakšem pohranjivanju audiovizualnoga gradiva.

Elena Romanova izlagala je na temu »Regulativa pristupa osobnim podacima u arhivima: pitanja, trendovi i izazovi« (109 – 115). Ovaj je članak posvećen poteškoćama s kojima se arhivisti susreću pri traženju ravnoteže između informacija koje će zadovoljiti potrebu korisnika i dužnosti čuvanja određenih osobnih informacija u arhivima. Autorica navodi pitanja koja treba riješiti na međunarodnoj i nacionalnoj razini u arhivima kako bi se osigurala bolja organizacija i transparentnost pristupu osobnih podataka u arhivima.

Snježana Pejović imala je temu »Uloga i dužnost arhiviste u lancu društvene odgovornosti za zaštitu tajnosti podataka i podataka o ličnosti« (117 – 128). U radu je riječ o dvojakoj odgovornosti arhivista u zaštiti osobnih i tajnih podataka, i to u svojstvu stvaraoca/imaoca dokumentarne i arhivske građe koja sadrži i ove podatke te kao čuvara i obrađivača arhivske građe drugih stvaralaca i imalaca. Autorica je ukazala na potrebu i značaj da se na državnoj razini redovito usklađuju arhivski propisi sa svim ostalim zakonskim aktima i preporukama koje reguliraju oblasti, kao i na neophodnost izrade detaljno razrađenih stručnih smjernica za arhiviste kako da u procesu stručnoga rada postupaju s osobnim i tajnim podacima u dokumentarnom materijalu i arhivskoj građi.

Kinga Majewska u članku »Promjene u politici pristupa dokumentima Instituta za nacionalno sjećanje u razdoblju Otvorene vlade u kontekstu zaštite osobnih i osjetljivih podataka« (129 – 136) govori o smjernicama koje je vlada Poljske dala Institutu nacionalnoga sjećanja 2000. godine kako bi se zaštitili osobni i osjetljivi podatci.

Antonio Monteduro u obimnu je članku »Između europskog GDPR i talijanskog FOIA: nove regulative u zaštiti podataka i pristupu podacima« (137 – 176) predstavio dvije regulative te pružio kratak sažetak globalne situacije.

Aida Škoro Babić sudjelovala je u radu Kongresa i u objavljivanju časopisa tekstem »Uspješna i učinkovita zaštita podataka: mit ili ostvariv zadatak?« (177 – 185). U članku se autorica usredotočuje na pitanje zaštite podataka te ispituje nekoliko aspekata te problematike. S kratkim pregledom raznolikoga arhivskog zakonodavstva europskih država i pregledom definicija osjetljivih osobnih podataka, autorica iznosi nekoliko pitanja koja se odnose na problematiku zaštite podataka. Jedno je od najvažnijih pitanja zaštita ljudskih prava i ispravljanje nepravde.

Siniša Domazet govori na temu »Povjerljiva građa u Arhivu Bosne i Hercegovine: pristup i zaštita« (187 – 196). U Arhivu Bosne i Hercegovine čuva se građa Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica, Vlade/ Predsjedništva Bosne i Hercegovine i osobnih i obiteljskih fondova. Ova dokumentacija nije pristupačna za slobodno istraživanje, već je potrebno ispuniti određene zakonske procedure da bi se ostvarilo pravo na pristup podacima koji se u njima nalaze. S obzirom na njihovu političko-kulturološku važnost, Arhiv je osigurao primjerene uvjete njihove zaštite, kako u smislu pristupa, tako i glede skladištenja i konzervacije.

Elisabeth Schöggel-Ernst autorica je čijim referatom »Promjena korisničkog profila u Štajerskom zemaljskom arhivu« (13 – 22) započinje drugi broj časopisa. Autorica u članku govori o korisničkom aspektu Štajerskoga zemaljskog arhiva u zadnja dva desetljeća i raspravlja o različitim uzrocima promjena.

Alizata Kouda iz Burkine Faso iznosi temu »Arhivi ususret korisnicima« (23 – 33). Kao skrbnici informacija, arhivisti i stručnjaci za upravljanje spisima ne bi se trebali baviti samo čuvanjem gradiva. Potrebno ih je uključiti u cijeli proces stvaranja arhivskoga gradiva da bi se osigurala njegova uporaba. Pored pohrane, potrebno je dokumente vrednovati kroz prilagođenu distribuciju, gledajući na potrebe korisnika.

Živana Hedbeli raspravlja na temu »Korištenje gradiva: prilog raspravi temeljen na iskustvu hrvatskih državnih arhiva« (35 – 45). U Hrvatskoj je 2014. godine gradivo, pohranjeno u arhivima, koristilo 12 090 korisnika, što čini 0,28 % ukupne populacije zemlje. Povećanje broja korisnika u područnim državnim arhivima početkom drugoga desetljeća tekućeg stoljeća pretežito je posljedica zakona u svezi s denacionalizacijom i legalizacijom nekretnina. Propisi i njihovo provođenje bitno utječu na broj korisnika arhivskoga gradiva. Korištenje gradiva neminovno razotkriva slabosti arhivske službe i arhiva na područjima koja mu prethode – čuvanju, zaštiti i obradi. Jedno je od mogućih rješenja krize arhiva,

u siromašnoj zemlji u tranziciji, vraćanje arhiva pod okrilje uprave i njihov rad u svrhu učinkovitoga upravljanja.

Flavio Carbone i Francesca Nemore u članku »Arhivi između javne upotrebe i zaštite privatnosti: restauracije i pristup fondovima osoblja« (47 – 57) žele prikazati neke specifične dokumente i probleme povezane s kadrovskim dokumentima u privatnim društvima ili u javnim upravama. U članku se, dakle, predstavljaju razmišljanja arhivista u svezi s dostupnošću gradiva koje se odnosi na radnike, službenike, vojnike, policajce i dr. Arhivist treba riješiti probleme povezane s dvojnoum potrebom: s jedne strane omogućiti potpun pristup dokumentima, a s druge strane moraju zaštititi privatnost osoblja u skladu s talijanskim zakonodavstvom.

Dieter Schlenker izlaže na temu »Povijesni arhiv Europske unije u Firenci: istraživanje u multijezičnom i transnacionalnom arhivu« (59 – 64). Povijesni je arhiv Europske unije (HAEU) centar namijenjen arhiviranju i istraživanju povijesti europskih integracija. Arhivi promiču povijesna istraživanja na Europskom sveučilišnom institutu kako bi se javnost zainteresirala za istraživanja europskih integracija.

Azem Kožar donosi rad naslova »Korištenje publikovane arhivske građe: Bosansko-hercegovačko iskustvo« (65 – 75). U radu se govori o nekim pitanjima koja su od značaja za objavljivanje i korištenje arhivske građe: u kojoj je mjeri objavljivanje arhivističke građe čisto arhivističko, a u kojoj historiografsko odnosno multidisciplinarno pitanje, koju je arhivsku građu neophodno objavljivati i po kojim arhivističkim i metodološkim načelima i kriterijima.

Mikhail V. Larin raspravlja na temu »Arhivi na internetu« (77 – 83). Prezentacija je informacijskih resursa ruskih arhiva na globalnoj informacijskoj mreži važan zadatak za razvoj i upravljanje arhivima. Članak naglašava rezultate projekta, a to je informacijski portal »Arhivi Rusije«. Glavna je zadaća portala omogućiti korisnicima na osnovi suvremenih informacijskih tehnologija dodatni pristup arhivima, obavijesnim pomagalima, pojedinih arhivskim zbirka i fondovima.

Pétria de Vaal-Senekal u članku »Osiguravanje optimalne upotrebe arhiva kako bi se olakšala učinkovitija praksa upravljanja poslovima u uredima izvornosti s posebnim osvrtom na Južnu Afriku« (85 – 93) predstavlja izazove pri upravljanju dokumentima koji mogu utjecati na uporabu arhivskoga gradiva. Nedostatak određenih aspekata upravljanja gradivom može rezultirati neučinkovitim upravljanjem arhivskim gradivom. Članak je temeljen na osobnom iskustvu autorice.

Christian Kruse predstavio se radom »Šarm izvornika: arhivske izložbe« (95 – 104). Pisani dokumenti iz svih sfera života pohranjeni u arhivima isključivo su izvorni, a pogotovo jedinstveni. Ti originali imaju posebnu draž i zato zauzimaju i posebno mjesto na arhivskim izložbama. Članak na primjeru izložbe Bavarskoga državnog arhiva predstavlja mogućnosti i ograničenja pri razvrstavanju arhivskoga gradiva.

Jonathan Rhys-Lewis u članku »Održavanje arhivskih fondova i zbirki u vrijeme niskog proračuna: razvoj alternativnih pristupa u Velikoj Britaniji« (105 – 112) predstavlja

ključne ciljeve zaštite fondova i analiza neposrednoga utjecaja na dugoročno očuvanje koji proizlaze iz mjera štednje. Posebna je pozornost posvećena arhivskim službama koje financira lokalna uprava koje zakonski čuvaju arhivske zbirke.

Svetlana Perović Ivović u radu »Izazov izlaganja arhivske građe, uloga konzervatora i uslovi izlaganja u Arhivu Jugoslavije« (113 – 122) usredotočuje se na izlaganja, očuvanje i održavanje arhivskih dokumenata u Arhivu Jugoslavije. Pozornost je posvećena svim tipovima oštećenja, unutaršnjim čimbenicima koji su rezultat same prirode materijala od kojih je dokument izrađen i vanjskim čimbenicima, koji utječu na degradaciju izložene arhivske građe. Uspješnost izložbe ovisi i o dobroj suradnji konzervatora, arhivista i dizajnera izložbe. Zaštita građe treba biti prioritet te nije dopušteno izlagati original koji je u lošem stanju s ciljem što atraktivnije izložbe.

Izet Šabotić donosi referat naslova »Značaj i uloga arhivske građe u ukupnim rezultatima historijske nauke (bosanskohercegovačko iskustvo)« (123 – 133). Rad govori o značaju arhivske građe te posebno njenu objavljivanju za povijesna istraživanja. Povijesna istraživanja i dometi povijesne znanosti u velikoj mjeri ovise o arhivskoj građi (pisanim povijesnim izvorima). Povijesni se izvori mogu osigurati putem arhivskih fondova i zbirki ili putem objavljivanja arhivske građe u zbornicima dokumenata. Proces je osiguravanja povijesnih izvora dug i složen, podrazumijeva širok spektar stručnih, organizacijskih i tehničkih radnji i postupaka.

Ana-Felicia Diaconu u članku »Pravna uporaba arhiva u Rumunjskoj nakon 1989. godine: utjecaj i učinci na instituciju Nacionalnog arhiva« (135 – 141) predstavlja probleme s kojima se Nacionalni arhiv suočio nakon promjene političkoga režima 1989. godine. Najprije predstavlja Zakon o zemljištu, koji je imao velik utjecaj na rad Nacionalnoga arhiva, a nakon toga slijedi i predstavljanje kontrolnih zadaća Nacionalnoga arhiva koji nadzire izdavanje dokumenata.

Jelka Melik i Mateja Jeraj potpisuju rad »Raznolika upotreba arhivskog gradiva treće grane vlasti« (143 – 152). Arhivsko je gradivo nastalo djelovanjem slovenske zakonodavne vlasti vrlo važno i nezamjenjivo u identifikaciji i istraživanju prošlosti, u istraživanju i zaštiti prava privatnih i fizičkih osoba i u rješavanju stručnih problema. Pravna se moć implementira preko sudova, koji su vezani jedino na zakone, te iako su oni državne institucije, neovisni su od ostalih državnih ureda.

Peter J. Scheibner u svom je radu »Rockland County On-Line indeksna softver knjiga zapisa o zemljištu od osamnaestog stoljeća na raspolaganju pravnoj zajednici, povjesničarima i općoj javnosti« (153 – 160) opisao način na koji se preko mrežnih stranica nudi gradivo njegova okruga za korištenje s kućnoga računala. Ističe kako je to veliko poboljšanje u odnosu na istraživanje dokumenata preko upisnika ili mikrofilmova ili pak preslika. Autor je sa zadovoljstvom istaknuo da je zahvaljujući donacijama Državnoga arhiva u New Yorku sada moguće sve vlasničke listove i sve hipoteke okruga Rockland iz razdoblja od 1789. do 1929. tražiti i izraditi preslike iz vlastita doma.

Jasna Požgan i Ivana Posedi u članku »Gradivo javne uprave od 1945. do 1952: značenje i korištenje« (161 – 169) obratile su posebnu pozornost na nedostatke rada Mjesnih

narodnih odbora koji su najčešće bili vezani uz nedovoljnu političku i stručnu osposobljenost u obavljanju postavljenih zadataka bez intervencije viših tijela u hijerarhiji te uz nedostatnu materijalnu podršku. Navedeni su problemi uočljivi u gradivu koje je nastalo kao odraz njihova djelovanja, a koje je sačuvano necjelovito, dokumentacijski nepotpuno i fragmentarno.

Marie Ryantová u svom radu naslova »Korištenje arhiva u Češkoj kao važan oblikovni čimbenik povijesne svjesnosti i sredstvo promidžbe arhiva: arhivska izložba« (171 – 180) ističe kulturnu, obrazovnu ili političku ulogu korištenja arhiva osim za uobičajene (znanstvene, ekonomske, zakonske i upravne) svrhe. Arhivske su izložbe, uz konferencije, oduvijek bile najzanimljiviji i najatraktivniji oblik korištenja arhive i arhivskog gradiva. U Češkoj, u novijim arhivskim zgradama koje imaju izložbene dvorane, također nude mogućnost za takve događaje. Arhivske izložbe imaju svoje specifične potrebe, osobito financijske, ali koriste se također za promidžbu arhiva i vrlo su značajne za senzibiliziranje javnosti o nacionalnoj i regionalnoj povijesti.

H. Inci Onal predstavio se radom »Arhivi kao graditelji civilnih partnerstava« (181 – 188). Modernizacija sustava civilnoga registra u Turskoj kulminirala je 2000. godine uvođenjem središnjega sustava civilnoga registra ili MERNIS. Ovaj rad opisuje proces oblikovanja, proširivanja i poboljšavanja MERNIS-ovih usluga preko nacionalne i internacionalne kooperacije i suradnje, nudi primjere kako javne agencije koriste arhive. Otkrilo se da je pristup središnjoj usluzi civilnoga registra i arhivskim bazama podataka u javnosti izazvao velik entuzijazam pri istraživanju i korištenju vitalnih usluga unutar zajednica.

Bruna La Sorda je radom »Posvojiti dokument: zajednički i participativni projektni model za zaštitu i komuniciranje dokumentima iz Državnog arhiva Genove« (189 – 196) htjela upoznati međunarodnu arhivsku zajednicu s kreativnim projektom državnoga arhiva u Genovi u kojem građani ustanove i privatni poduzetnici aktivno sudjeluju u komunikaciji i skrbi arhivskoga gradiva. Projekt je započeo 2008. godine s namjerom da potpomogne sredstva ministarstva koja su namijenjena za restauraciju ili barem preventivnu zaštitu, na način da stavi u središte javne pozornosti djelić srednjovjekovnoga gradiva s namjerom da se restauriraju oštećenja nastala djelovanjem sada već neaktivne plijesni ili nestručnom restauracijom u prošlosti.

Abdulmohsin Said Al Hinai u svom radu »Arhiv i njegova uloga u očuvanju nacionalne memorije: pravna i znanstvena uporaba gradiva i uloga državnih vlasti i arhiva u Omanu kao model« (197 – 208) govori o iskustvima rada omanskih arhiva i njihovoj ulozi u očuvanju nacionalnoga sjećanja.

Magdalena Marosz predala je u tisak rad »Mrežni servis *Search in the Archives*: nove mogućnosti korištenja arhivskih materijala« (209 – 213). Riječ je o usluzi kojoj je primarni cilj učiniti dostupnim *online* opis arhivskoga gradiva arhiva i ostalih kulturnih ustanova. Odabrani su opisi arhivskoga gradiva prikazani uz skenove originala. Princip je usluge potpuna dostupnost i otvorenost, a korištenje je slobodno i ne zahtijeva upis. Preslike arhivskoga gradiva koje se tamo nalaze, osim ako u opisu nije drugačije naznačeno, mogu se bez ograničenja koristiti, a samo se u informativne svrhe preporuča navesti izvor.

Francis Garaba u radu naslova »Luteransko teološko obrazovanje u ekumenskom i multikulturalnom okruženju: javna uporaba arhiva i percepcija u knjižnici Luteranskog teološkog instituta (LTI), Pietermaritzburg, Južna Afrika« (215 – 224) govori o rezultatima jedne studije provedene 2014. godine u biblioteci Luteranskoga teološkog instituta (LTI). Studija se odnosila na javno korištenje arhiva i na korisničke dojmove o arhivima.

Jozef Hanus izlaže na temu »Javna uporaba raritetnih arhivalija i vrijednih knjižničnih dokumenata« (225 – 232). Autor ističe kako današnje digitalno doba omogućava istraživanje i »korištenje« najpoznatijih i najznačajnijih umjetničkih djela, knjiga, video i tonskih zapisa iz cijeloga svijeta iz vlastitoga doma. Ipak, još je uvijek izložba najpopularniji i najznačajniji način prikazivanja rijetkoga arhivskog gradiva i vrijednih dokumenata široj javnosti. S druge strane, izložbe predstavljaju moguće uzroke i rizike za fizičko uništavanje gradiva ako klimatski i sigurnosni uvjeti te način rukovanja tijekom izložbe nisu ispravno određeni i provedeni. Rad predstavlja moguće uzroke oštećenja, ali i koje mjere zaštite koristiti kako bi se minimalizirao rizik oštećenja.

Elena Serrano García u članku »Plan širenja pisane kulturne baštine: projekt arhitektonski planovi Banco de Espana (1858-2006)« (233 – 245) opisuje osnutak, središte, podružnice u zemlji i inozemstvu ustanove *Banco de Espana*. Arhiv ustanove čuva velik broj arhitektonskih planova u jednoj zbirki koja je nedavno podvrgnuta velikom projektu zaštite. Nakon temeljite analize odabrano je 2000 važnih planova kao predmeta projekta sređivanja, opisivanja, restauracije i digitalizacije.

Tim Harris u radu »Uporaba arhivskog gradiva u znanstvene svrhe: primjeri prakse iz Londonskog metropolitanskog arhiva i važnost STEM-a« (247 – 253) prikazuje znanstveno korištenje kojemu arhivi mogu dati vrlo važan doprinos u području obrazovanja i istraživanja te neke načine na koje su se arhivi otvorili i kako su arhive počele koristiti i druge skupine istraživača osim povjesničara. London Metropolitan Archives (LMA) nastojao je proširiti korijene svojih zbirki na nove modalitete koji mogu postati važni za šira područja subjekata, poznate kao STEM (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika). Arhivi smatraju da ti povijesni izvori mogu proširiti znanstvena istraživanja.

Branka Doknic predstavila se tekstom »Korišćenje arhiva u naučne svrhe: Arhiv Jugoslavije« (255 – 262). U interesu je kvalitetne valorizacije, kategorizacije, istraživanja i publiciranja povjerene kulturne baštine u Arhivu Jugoslavije neophodno formiranje znanstvenoga odjela. Takav bi odjel suštinski doprinio unaprjeđenju ukupne arhivske djelatnosti.

Bogdan-Florin Popovici u članku »Medievalia: mjesto gdje se arhivistika i povijest susreću i potom odvajaju« (263 – 268) prikazuje neke aspekte proizašle iz iskustva iz provedbe projekta Medievalia, čiji je autor bilo Sveučilište u Bukureštu – Fakultet povijesti, i Rumunjskoga državnog arhiva sa svrhom pripreme nacionalnoga portala za srednjovjekovne dokumente. Članak donosi strateške pristupe primijenjene u digitalizaciji gradiva.

Svetlana Usprcova u svom radu govori o korištenju javnih arhiva u Državnom arhivu Republike Makedonije, stavljajući naglasak na objavu arhivskoga gradiva (269 – 275) kao

jednog od načina za predstavljanje i dijeljenje arhivskoga gradiva javnosti. Jedan je od zadataka Državnoga arhiva Republike Makedonije biti na usluzi javnosti.

Omer Zulić izlaže o utjecaju kulturno-obrazovnih sadržaja na otvorenost i afirmaciju arhiva u društvu (iskustva Arhiva Tuzlanskoga kantona) (277 – 286). Kulturno-obrazovni sadržaji važan su i nezaobilazan segment rada svakog arhiva. Oni se manifestiraju u raznim oblicima djelovanja, od izložbi, suradnje s medijima i obrazovnim ustanovama. Ovaj rad ima za cilj ukazati na značaj kulturno-obrazovne djelatnosti, preko iskustava Arhiva Tuzlanskoga kantona, za afirmaciju i veću otvorenost arhiva prema stručnoj, znanstvenoj i široj javnosti.

Na samom su kraju objiju knjiga dani kratki sažetci o autorima.

Andrea Runko Babić